

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

На шляху до «зеленої» економіки в **Україні**

Прогрес Програми EU4Environment – 2019-20

Action implemented by:

Прогрес програми EU4Environment – 2019-20

Починаючи з 2019 року, фінансована ЄС програма EU4Environment надає підтримку Україні та п'ятьом іншим країнами Східного Партнерства на шляху до екологічної трансформації. Вона допомагає зберегти природний капітал країн та поліпшити екологічний добробут людей шляхом підтримки заходів, пов'язаних із захистом довкілля, демонстрації та розблокування можливостей екологічного зростання, а також встановлення механізмів для кращого управління екологічними ризиками і подолання їх наслідків.

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на реалізацію проекту у 2020 році. Але, незважаючи на безпрецедентний виклик світового масштабу, заплановані програмні заходи відбувались і продемонстрували декілька конкретних результатів на місцях.

У цій брошурі висвітлені заходи у рамках програми EU4Environment у 2019-20 рр., і показує конкретні результати в Україні та на регіональному рівні.

Екологічні рішення

- **Вступний курс «Зеленої економіки»:** у рамках святкування Європейського Зеленого тижня в Україні, EU4Environment запустила онлайн-курс «Вступ до зеленої економіки» та його українську версію: 55 чоловік записалось на курс, із них 12 отримали сертифікати. Цей курс, відкритий для державних службовців та широкої публіки, демонструє шляхи досягнення інклюзивної зеленої економіки на національному, міжнародному й секторальному рівнях.

- **Поглиблений навчальний курс із формування політики зеленої економіки:** Семіро українських державних службовців взяли участь у спеціалізованому онлайн-курсі. Вони навчилися оцінювати, аналізувати й інтегрувати зелену економіку, підходи сталого споживання та виробництва у політики і стратегії на національному і секторальному рівнях.

А ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ? Стратегічна екологічна оцінка (CEO) та “зелений” водень: У 2020 році Україна активізувала свої зусилля із планування розробки “зеленого” водню як складову амбіцій країни за Європейським зеленим курсом. Офіційний проект урядової стратегії щодо водню буде розроблений у 2021 році. Однак країна вже застосувала початковий етап процедури CEO - “визначення обсягу” - на неформальній стадії “дорожньої карти” розвитку водневої енергетики для визначення обсягу майбутнього CEO.

Посилення довкілля складової: У квітні 2020 року уряд створив Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів. У попередньому уряді ці функції були об'єднані з Міністерством енергетики. Він також створив міжвідомчу робочу групу для впровадження / моніторингу Європейського зеленого курсу. Ці кроки допоможуть Україні додатково оновити та імплементувати Угоду про асоціацію з ЄС, включаючи додатки щодо навколишнього середовища та клімату.

Економіка замкнутого циклу та нові можливості зростання

- **Сталі публічні закупівлі (СПЗ) та еко-маркування:** Програма EU4Environment допомогла інтегрувати систему сталих публічних закупівель у нове законодавство України про публічні закупівлі та здійснити аналіз результативності сталих публічних закупівель після закінчення програми EaP GREEN (2017 р.). Результати були представлені 56 представникам влади й бізнесу на семінарі із СПЗ та еко-маркування в Україні.
- **Новий координаційний орган для сталих публічних закупівель та зелених публічних закупівель:** в Україні створено орган координування діяльності щодо популяризації та застосування СПЗ. Крім того, було створено Консультативну групу із зелених публічних закупівель з метою підтримки діяльності координаційного органу.
- **Еко-модернізація української промисловості:** в Україні було проведено національну конференцію «Еко-модернізація української промисловості: від ресурсоефективності до економіки замкнутого циклу». На конференції було зібрано дані за вісім років заходів з ресурсоефективного і чистого виробництва (РЕЧВ) і їх можливий вплив на перехід до економіки замкнутого циклу в Україні.
- **Картування місць складування промислових відходів у муніципалітетах України:** У розпочатому нещодавно пілотному проєкті з нанесення на карту місць складування промислових відходів візьмуть участь два обраних регіони.
- **Клуби РЕЧВ для МСП (малих і середніх підприємств):** 20 малих і середніх підприємств – членів двох клубів РЕЧВ у Полтаві та Хмельницькому – проводили регулярні зустрічі з метою участі у модернованих модулях взаємного навчання. Попри викликану COVID-19 кризу, клуби організували 12 навчальних модулів, які мали на меті допомогти МСП у розробці індивідуальних стратегій РЕЧВ та планів дій.
- **Тренінг з переробки взуття й одягу:** експерти центру РЕЧВ та виробничі підприємства під час дистанційного навчання дізнались про переробку відходів у ключових галузях з метою досягнення цілей ресурсоефективності.
- **Моніторингові візити РЕЧВ:** Десять промислових підприємств-учасників демонстраційної компоненти РЕЧВ за програмою EaP GREEN пройшли моніторингові візити для аналізу результатів впровадження заходів ресурсоефективності у 2016-2020 рр. За результатами інспекції було підготовлено вісім бізнес-кейсів, які збагатили базу даних РЕЧВ в регіоні Східного партнерства.
- **Врахування гендерної компоненти в озелененні промисловості:** Навчальний семінар пропагував гендерну рівність. Він дав можливість краще зрозуміти гендерні стереотипи та їх вплив на процес прийняття рішень, представив гендерні аспекти у сфері РЕЧВ та економіки замкнутого циклу, а також статистику у сфері гендерної рівності в Україні.

А ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ? Пілотні проєкти «Екологічний слід продукту» (ЕСП), що базуються на методології оцінки життєвого циклу, вважаються ключовим елементом ініціативи «Спільний ринок ЄС для зеленої продукції». ЕСП – це технічна альтернатива еко-маркуванню, що популяризується в регіоні Східного партнерства, у тому числі в Україні. Пілотні проєкти ЕСП у вибраних експортних виробництвах в Україні заплановані у 2021.

Забезпечення справедливих правил гри в сфері охорони довкілля

- **Оцінка прогресу в екологізації малих і середніх підприємств (МСП):** проведена в рамках індексу політики МСП оцінка, продемонструвала значний прогрес України у підтримці переходу МСП на екологічні стандарти. Стратегія розвитку МСП 2020 передбачає підтримку екологізації МСП й поширення зелених технологій.
- **Створення кліматичного фонду в Україні:** EU4Environment взяла участь у дискусіях та поділилась досвідом з українськими партнерами у питанні створення Кліматичного фонду.
- **Збір даних за 2010-19 рр. по субсидіям на викопне паливо для бази даних ОЕСР-МЕА:** включення України та інших країн Східного партнерства до бази даних ОЕСР-МЕА по субсидіям на викопне паливо є важливим етапом у досягненні прозорості у цій сфері. Це також є визнанням зусиль урядів країн Східного партнерства у справі розкриття інформації про рівень державної підтримки для енергетичного сектору в цих країнах.
- **Вивільнення потенціалу ринку зелених облігацій:** Робота має аналізує можливості використання зелених облігацій для залучення додаткових ресурсів для переходу до низьковуглецевої та стійкої економіки.
- **Посилення адміністративної спроможності в екологічному управлінні:** Аналіз проводився для оцінки адміністративної спроможності для переходу до зеленої економіки, визначення прогалин та рекомендованих реформ.
- **Оновлення набору національних показників зеленого зростання на основі методики ОЕСР:** Україна продовжує йти шляхом екологічних трансформацій. EU4Environment допомагає актуалізувати індикатори зеленого зростання для кращого вимірювання прогресу.

А ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ? Дані про субсидії на викопне паливо за 2010-19 рр. для країн Східного партнерства, у тому числі України, знаходяться в базі даних ОЕСР-МЕА щодо субсидій на викопні види палива, та інтегровані в базу даних індикаторів зеленого зростання ОЕСР. Наприклад, величина загальної підтримки викопних видів палива у 2018 році в Україні становила 2.27% ВВП. Близько 9% цієї підтримки було спрямовано на виробників, які використовують викопні види палива, та 91% - на споживачів. Детальніше на сторінці: <https://stats.oecd.org/>

Екосистемні послуги та життєзабезпечення

- **Біорозмаїття і відповідальне лісокористування:** Наприкінці 2020 року Європейський Союз та Світовий Банк підписали угоду про приєднання до EU4Environment у 2021 році. Ця робота забезпечить підтримку у сфері екосистемних послуг та життєзабезпечення у шести країнах Східного партнерства, у тому числі в Україні. Ці заходи зміцнять Смарагдову мережу та управління існуючим природоохоронними територіями. Вони також допоможуть у збереженні лісів та відповідальному користуванні ними, попередженні незаконної торгівлі та інформованні про нові екологічні фінансові інструменти для відповідального управління лісами та екосистемними послугами.

Основні аспекти зеленого реагування на COVID-19 в Україні

2020 рік відзначився безпрецедентним глобальним викликом, таким як пандемія COVID-19. Її наслідки вплинули на систему охорони здоров'я та соціально-економічну ситуацію всіх країн світу. Різке падіння обсягів грошових переказів у зв'язку з карантинном, та зростання безробіття у країнах, до яких прибувають іммігранти, негативно вплинув на Україну, де грошові перекази з-за кордону становлять 10% ВВП. Згідно з оцінками Міжнародного валютного фонду, в Україні очікується найбільший спад ВВП в регіоні: -7.2% у 2020 порівняно з 3.2% у 2019 р. перед зростанням до 3% у 2021. Зростання безробіття прогнозується на рівні 11% у 2020 та 9.6% у 2021 у порівнянні до 8.5% у 2019 р.

Реагуючи на спад в економіці, Україна вжила термінових заходів для пом'якшення соціально-економічних наслідків пандемії. Деякі з цих заходів, описані нижче, спрямовані на досягнення екологічних цілей:

- **Відновлення Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів:** Цей крок, який розпочався у червні 2020 р., став важливим етапом для підвищення рівня екологічних пріоритетів, (після об'єднання з Міністерством енергетики за попереднього уряду). Було розроблено амбітний робочий план і створено команду. Визначено пріоритетні сфери: 1) зменшення й контроль промислового забруднення; 2) реформа управління відходами, у тому числі поводження з ядерними відходами; 3) раціональне використання природних ресурсів, включаючи реформу лісового господарства, а також раціональне управління водними ресурсами і ведення рибного господарства; 4) збереження біорізноманіття та розвиток природно-заповідного фонду; та 5) попередження й адаптація до глобальної зміни клімату.
- **Промислова трансформація та наближення до Європейського Союзу:** Суттєвий спад економічної активності призвів до тривожної ситуації в промисловості, особливо у хімічній та деревообробній галузях. Уряд вжив заходів, які дозволили забезпечити поточні потреби у підтримці діяльності промислових підприємств, включаючи прийняття програми підтримки промислових підприємств і виділення коштів. У контексті інституційних перетворень уряд у вересні 2020 року створив окреме Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості. Стратегія розвитку промислового комплексу України на період до 2025 року, яка перебуває на стадії розробки, містить низку положень, сумісних зі стратегією промислового розвитку ЄС, прийнятою у 2020 році, і має на меті гармонізацію з розвитком промисловості ЄС.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Населення, 2019: 43.994 млн.

Реальний ВВП на душу населення, 2019: 11 070 USD 2015

- **Водопостачання, водовідведення, утилізація відходів** були визначені одним із пріоритетних завдань Державної програми економічного стимулювання заходів на 2020-2022 рр. у відповідь на наслідки пандемії COVID-19. У програмі визначаються пріоритетні інструменти для функціональних груп (МСП, міжнародна торгівля, інвестиції та інновації, створення робочих місць і розвиток ринку праці, і розумне регулювання економічної діяльності) і шість галузевих груп (промисловість, сільське господарство, енергетика, інформаційні та комунікаційні технології, сфера послуг, транспорт та інфраструктура).

З метою підтримки зусиль України у цих зусиллях програмою EU4Environment була проведена **віртуальна консультація** із представниками уряду. Учасники консультації проаналізували ситуацію в країні у світлі пандемії COVID-19 та обговорили як адаптувати заходи EU4Environment для ефективнішої підтримки зеленого відновлення після кризи.

Заходи на регіональному рівні

- **Регіональний семінар щодо практичного застосування стратегічної екологічної оцінки (СЕО) і транскордонного аналізу впливу на довкілля (ОВД):** Понад 40 представників влади з природоохоронної сфери країн Східного партнерства, включаючи Україну, ділились досвідом у розробці національних систем оцінки стану навколишнього середовища. Крім того, вони отримали консультації та взяли участь у спеціальному тренінгу щодо застосування інструментів аналізу впливу на навколишнє середовище та кращого міжнародного досвіду.
- **Відео про процедури транскордонного аналізу впливу на довкілля /про Конвенцію Еспо:** привертає увагу до процедур ОВД і популяризує відповідні переваги для країн Східного партнерства.
- **Регіональне навчання із систем екологічного менеджменту (СЕМ):** Понад 50 експертів з країн Східного партнерства взяли участь у тренінгу. На прикладі австрійського виробника шоколаду учасники опрацювали повний виробничий цикл – від какао-бобів до кінцевого продукту. Вони також проаналізували й розробили ключові етапи застосування СЕМ – від аналізу зацікавлених сторін до стандартів контролю відповідності.
- **Регіональний семінар щодо впровадження еко-індустріальних парків:** Понад 140 учасників із країн Східного партнерства та Центральної Азії аналізували роботу еко-індустріальних парків. Вони використовували міжнародні стандарти, такі як поліпшення соціально-економічних та екологічних результатів резидентів таких парків, заохочуючи ресурсоефективність та економіку замкнутого циклу, а також прокладаючи інноваційні шляхи для відповідального бізнесу.
- **Регіональний семінар з найкращих доступних технологій (НДТ):** Понад 50 учасників аналізували прогрес у застосуванні найкращих доступних технологій у країнах Східного партнерства, включаючи Україну. Вони обговорювали проблеми й досягнення, одночасно переймаючи досвід один одного та країн-членів ЄС у підходах до підтримки реалізації НДТ.
- **Регіональний семінар з підходів, що ґрунтуються на оцінці ризику, до забезпечення дотримання екологічних норм:** близько 50 чиновників та експертів, у тому числі з України, ділились досвідом і вивчали найкращі методи застосування підходів, що ґрунтуються на оцінці ризику, до забезпечення дотримання екологічних норм в економіці ЄС і країнах Східного партнерства. У семінарі також взяла участь Мережа ЄС із з впровадження й застосування природоохоронного законодавства (IMPEL).
- **Дві зустрічі Регіональної асамблеї EU4Environment** були організовані для аналізу прогресу реалізації програми EU4Environment та узгодження планів. Ці зустрічі також виступили платформою для обміну знаннями та поширення передових практик у регіоні.

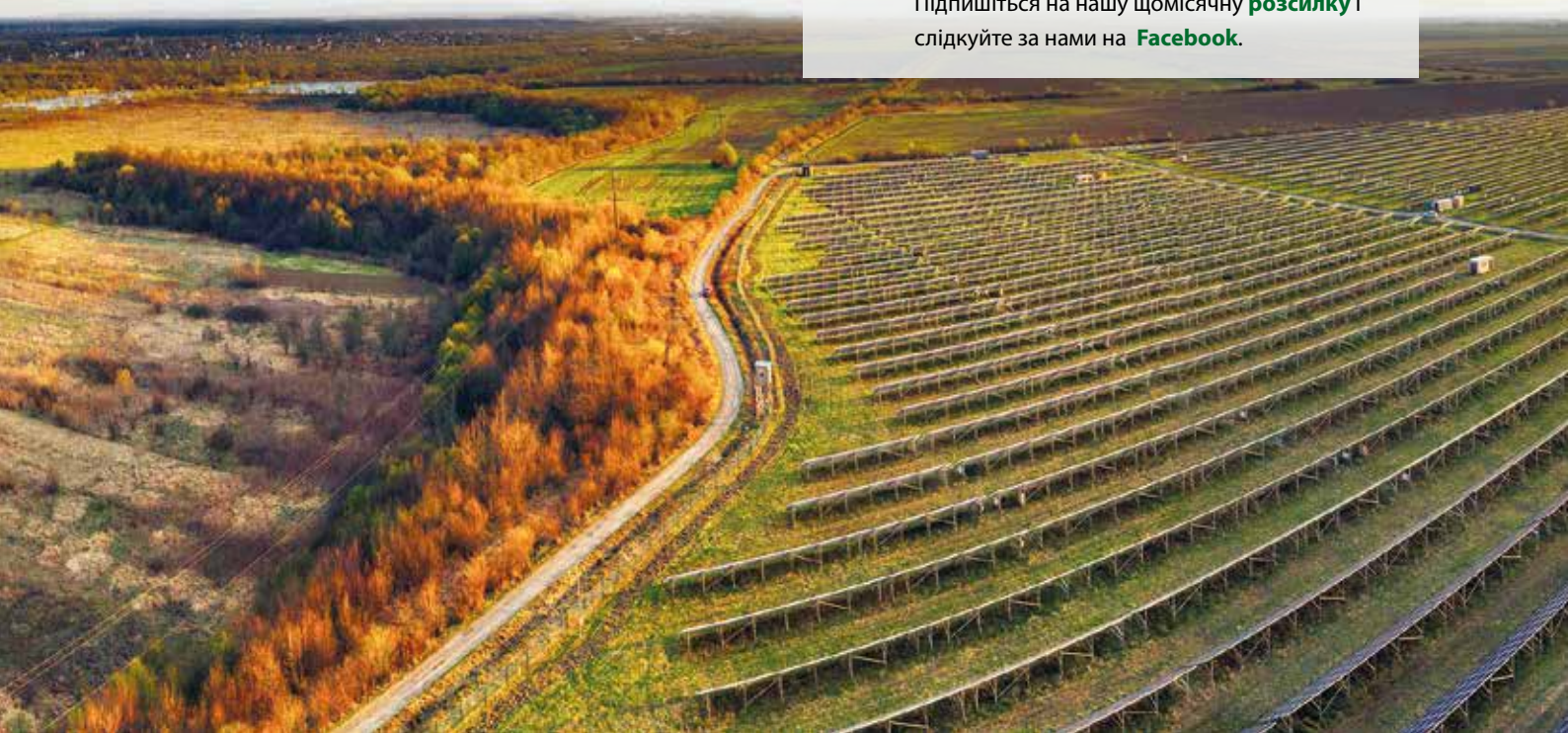

А ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ?

Програма EU4Environment оновила свою **інтернет-сторінку**. На ній представлена обшерна інформація про роботу програми з реалізації «зелених» політик у країнах Східного партнерства.

Станом на 31 грудня 2020 р., програма EU4Environment налічувала 329 підписників на розсилку та донесла свою інформацію до 150 000 людей у соцмережах.

Підпишіться на нашу щомісячну **розсилку** і слідкуйте за нами на **Facebook**.

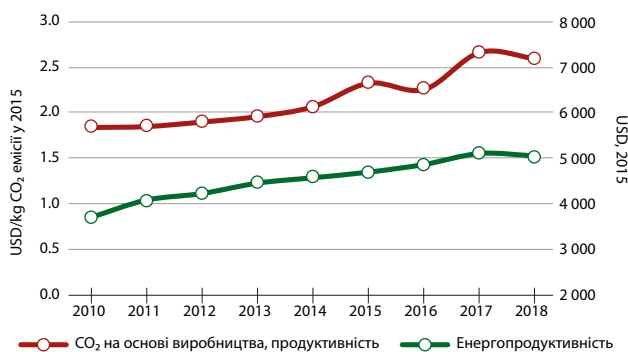

Про що говорять індикатори зеленого зростання в Україні?

1

Екологічна й ресурсна продуктивність:

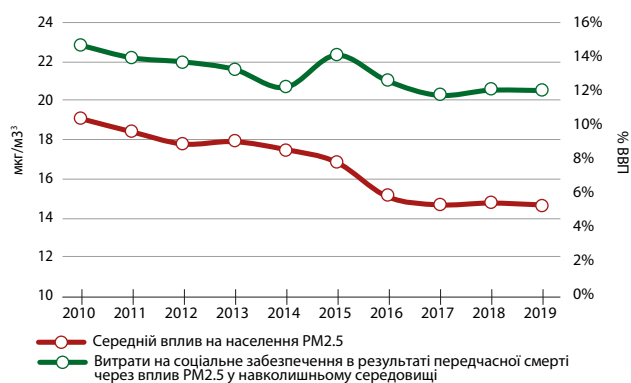
Вищий CO₂ й енергоефективність означає менше забруднення, більш ресурсоефективна економіка, кращий клімат і навколишнє середовище

2

Екологічний вимір якості життя:

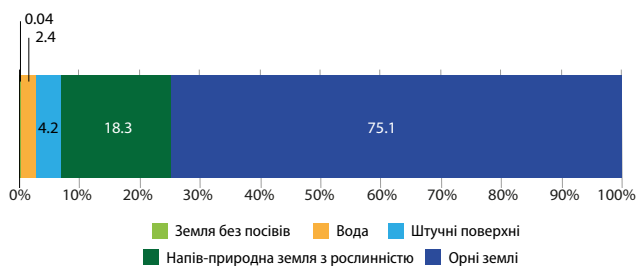
Менша кількість мікрочастинок означає чистіше повітря і здоровіших людей, а також менше витрат для держави

3

База природних запасів станом на 2018 рік:

Стабільні запаси природних ресурсів забезпечують раціональне використання, що є важливим для переходу до зеленої економіки

4

Економічні можливості й заходи у сфері політики:

Ліквідація субсидій на викопні види палива може зменшити дефіцит бюджету, зробити енергію з відновлюваних джерел більш конкурентною та знизити рівень викидів вуглецю й забруднення повітря

— Загальна підтримка викопного палива

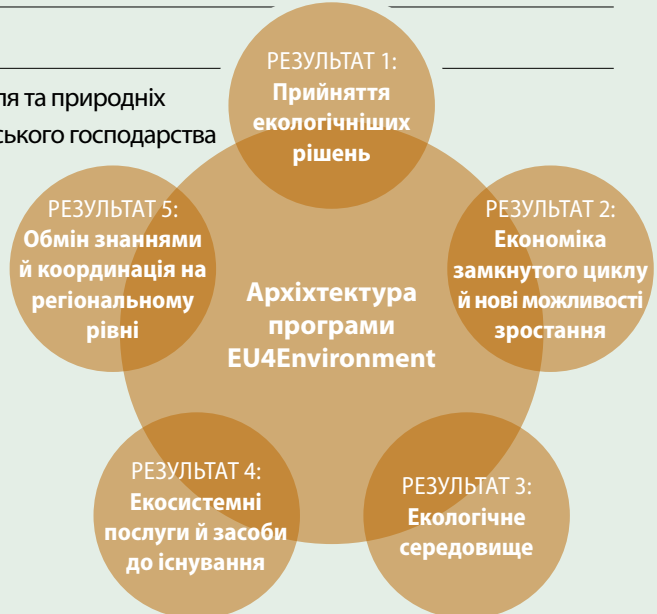

EU4Environment становить єдину стратегічну рамкову ініціативу, спрямовану на прийняття більш екологічних рішень, досягнення сталої економіки та зеленого зростання, розумного екологічного регулювання, захисту екосистеми та обміну знаннями.

- **Бюджет:** близько 20 млн. євро для шести країн Східного партнерства (із часткою ЄС 19.5 млн.)
- **Термін реалізації:** 2019-2022
- **Агенції, що реалізують проект:** Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Європейська економічна комісія ООН (ЄЕК ООН), Програма ООН з навколишнього середовища (ЕП ООН), ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) і Світовий Банк
- **Загальне керівництво:** Європейський Союз
- **Ключові партнери в Україні:** Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів; Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства

Коротко про EU4Environment країни Східного партнерства у 2020

Слідкуйте за нами

www.eu4environment.org/

www.facebook.com/EU4Environment-100539842031096

www.youtube.com/channel/UCi1GrwqTT-WJ30ztZMPq3xw

www.flickr.com/photos/182351066@N07

<http://eepurl.com/gUNbgl>

Контакт

eu4environment@oecd.org

Застереження: Цей профіль країни розроблено за фінансової допомоги Європейського Союзу. Висловлені тут погляди жодним чином не можуть відображати офіційну думку Європейського Союзу, його членів або урядів країн Східного партнерства. Цей документ та будь-який вміст, включений до цього документу, не завдають шкоди статусу або суверенітету будь-якої території, делімітації міжнародних кордонів та кордонів, а також назві будь-якої території, міста чи району.

Джерела: Статистика ОЕСР щодо індикаторів зеленого зростання (населення реальний ВВП, економічна структура, індикатори зеленого зростання); база даних Світового Банку (грошові перекази); Економічний прогноз МВФ для Світу (моделювання показників ВВП та рівня безробіття); документ ОЕСР "Подолання кризи COVID-19 у країнах Східного партнерства" (грошові перекази, неформальність, дані видобутку, зелені заходи з подолання наслідків COVID-19); Документ Міжнародної Організації Праці «Жінки й чоловіки в неформальній економіці: статистична картина (неформальність); оперативне втручання представників країни під час консультацій по проекту EU4Environment (зелені заходи з подолання наслідків COVID-19); внесок Національних координаторів та партнерів з реалізації проекту.

Action implemented by: